

dôležité, prakticky relevantné poznatky. Na konci kapitoly sú zhrnuté najdôležitejšie faktory, ktoré môžu v praxi ovplyvniť finančné rozhodovanie podnikateľských subjektov.

V 5. kapitole autori vysvetľujú statický a dynamický empirický model skúmania determinantov kapitálovej štruktúry podnikov a uvádzajú najdôležitejšie závery získané ich aplikáciou. Vychádzajú pritom z najaktuálnejších poznatkov, nadobudnutých dôkladným preštudovaním množstva empirických štúdií realizovaných najmä v zahraničí.

Šiesta kapitola je obsahovo zameraná na vybrané aspekty dividendovej politiky a jej úzke prepojenie s finančnou a investičnou politikou podniku. Stanovenie optimálnej dividendovej politiky sa (podobne ako stanovenie optimálnej kapitálovej štruktúry) zaraďuje medzi dlhodobé (strategické) oblasti finančného riadenia podniku. Okrem modelov optimálnej dividendovej politiky a faktorov, ktoré ju určujú, sa čitateľ oboznámi s niektorými praktickými aspektmi a alternatívnymi nástrojmi dividendovej politiky.

V 7. kapitole sú podrobne rozobrané základné metódy stanovenia hodnoty podniku, bežne využívané v praxi (majetkové, výnosové, kombinované výnosové metódy a metódy trhového porovnania), ako aj postupy ohodnotenia majetku podniku podľa platnej právnej úpravy v Slovenskej republike. Do popredia tu vystupuje závislosť hodnoty podniku od kapitálovej štruktúry, pretože kapitálové náklady sú v mnohých modeloch jednou zo vstupných premenných.

V 8. kapitole autori nahliadajú na kapitálovú štruktúru podnikateľského subjektu ako na výsledok riadenia a plánovania finančných procesov. V tejto súvislosti sa zameriavajú na finančné ciele a na proces finančného plánovania s dôrazom na dlhodobý a krátkodobý finančný plán. Osobitnú pozornosť venujú aj predvídaníu budúcich dôsled-

kov súčasných finančných rozhodnutí a konceptu BSC (Balanced Score Card).

Na špecifiká jednotlivých vybraných právnych foriem podnikania (konkrétne podniku jednotlivca, verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovkej spoločnosti) a z toho vyplývajúce možnosti a obmedzenia získavania finančných prostriedkov z vnútorných, resp. z vonkajších zdrojov, ako aj následný vplyv na formovanie kapitálovej štruktúry poukazuje 9. kapitola.

Mnohých čitateľov iste zaujmú aj posledné dve kapitoly, ktoré dokresľujú problematiku kapitálovej štruktúry o oblasti, s ktorými sa podnik bežne nestretáva. Venujú sa zlomovým situáciám v životnom cykle podniku – fúziám, finančným problémom a zániku podniku. Desiata kapitola prehľadným spôsobom približuje čitateľovi rôzne motívy fúzií, ich základné typy a priebeh. Zameriava sa aj na analýzu výhodnosti a finančné vysporiadanie fúzií. Jedenásta kapitola umožňuje čitateľovi oboznámiť sa s rôznymi formami a príčinami vzniku finančných problémov podnikateľského subjektu, ako aj ich prevenciou a možnými formálnymi i neformálnymi spôsobmi ich riešenia.

Monografia predstavuje ucelený pohľad na problematiku kapitálovej štruktúry a majetkovo-finančnej stability, ktorej poznanie je nevyhnutné pre úspešné finančné riadenie podnikateľského subjektu. Veľa užitočných a inšpirujúcich poznatkov v nej nájdú nielen tí, ktorí sa chcú v príslušnej problematike zorientovať, ale aj tí, ktorí si chcú svoje teoretické či praktické vedomosti rozšíriť o nové aplikovateľné poznatky. Monografia je preto vhodnou odbornou literatúrou nielen pre študentov ekonómie, ale aj pre širokú odbornú verejnosť – od začínajúcich podnikateľov až po skúsených manažérov.

Vladimír Polavka

IVANIČKA, K. a kol.: *Kreativita, invencia, inovácia. Stimulátory rastu, prosperity a trvalej udržateľnosti SR*. Bratislava, Vydavateľstvo EKONÓM, 2009, 362 s., ISBN 978-80-225-2761-3

Vedecká publikácia bola vypracovaná v Národnom centre európskych a globálnych štúdií (NCEGŠ) SR Ekonomickej univerzity v Bratislave. V anotácii publikácie sa uvádza: Dielo autorského kolektívu vychádza z národných koreňov (tradi-

cií), ale chápe Slovensko ako otvorený systém na výmenu informácií a inovácií v európskom a svetovom priestore. Cieľom publikácie je predstaviť a vnímať špičkové rozvojové teórie a ich transfer do praktického života.

Deklarované zámery sa v publikácii realizujú v týchto 19 príspevkoch (v zátvorke je participácia jednotlivých autorov):

- *Inovačné stimuly na zrýchlenie rozvoja slovenskej ekonomiky* (Dr. h. c. prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., rektor EU v Bratislave, prof. RNDr. Koloman Ivanička, DrSc., NCEGŠ),

- *Synergia kreativity, invencie a inovácie v sociálno-ekonomickom rozvoji Slovenska* (prof. RNDr. Koloman Ivanička, DrSc., NCEGŠ),

- *Rovnosť – jadro Nordického modelu* (prof. Ragnar Nilsen, profesor na Univerzite v Tromso, Nórsko),

- *Ekonomické paradigmy a súčasná hospodárska kríza* (doc. Ing. Peter Staněk, CSc., Ekonomický ústav SAV, poradca predsedu vlády SR),

- *Morálny rozvrat vyspelých ekonomik* (prof. Ing. Mikuláš Sedlák, CSc., Fakulta manažmentu UK Bratislava),

- *Megatrendy prvých dekád 21. storočia* (Ing. Ladislav Lysák, DrSc., EU v Bratislave),

- *Nevyužitý severský potenciál v Európe? Severský model a jeho využitie na Slovensku* (Mgr. Egil Leon, nórsky hospodársky žurnalista na Slovensku),

- *Model flexicurity ako východiskový predpoklad globálnej konkurencieschopnosti Dánska* (doc. PhDr. Martin Klus, PhD., Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB Banská Bystrica),

- *Riziká sociálnej stratifikácie na Slovensku* (doc. Ing. Iveta Pauhofová, PhD., Ekonomický ústav SAV, poradkyňa ministerky práce, sociálnych vecí a rodiny SR),

- *Európske fondy a ich využitie na sociálno-ekonomický rozvoj Slovenska* (Ing. Ondrej Barič, PhD., Ministerstvo školstva SR, NCEGŠ),

- *Hospodárska kríza namiesto ekonomického rastu* (Ing. Vladislav Bachár, PhD., poradca ministra hospodárstva SR),

- *Vplyv finančnej krízy na rozhodnutia v menovej politike v krajinách V4* (doc. Ing. Jana Kotlebová, PhD., NCEGŠ, EU v Bratislave),

- *Inovačné trendy v urbanistických a regionálnych štruktúrach* (RNDr. Juraj Silvan, CSc., NCEGŠ, EU v Bratislave),

- *Alternatívne scenáre, bezpečnostné koncepty a rozhodovanie* (Mgr. Alexander Hersi, MAS, NCEGŠ),

- *Postavenie médií v čase krízy a prosperity* (doc. PhDr. Jozef Darmo, CSc., vysokoškolský pedagóg na Fakulte masmediálnej komunikácie UCM Trnava),

- *Dôsledky recesie na trvalo udržateľný rozvoj a sektor životného prostredia* (doc. Ing. Aladár Randík, DrSc., SAV Bratislava, VŠ Manažmentu/City University Bratislava),

- *O hodnotách a kompetentnosti lídrov manažovať krízy* (Ing. Jozef Ulian, PhD., VŠ Manažmentu /City University Trenčín, misia pre zahraničnú politiku t. č. v Poľsku),

- *Ľudské zdroje vo vedomostnej spoločnosti* (PhDr. Silvia Matúšová, PhD., Ministerstvo financií SR),

- *Záverečné úvahy – hľadanie novej alternatívy* (prof. RNDr. Koloman Ivanička, DrSc., NCEGŠ).

Príspevky sú obsahovo vyvážené, vytvárajú konzistentný celok, vyznačujú sa vysokou odbornosťou a prinášajú cenné odporúčania aj pre súčasnú ekonomickú teóriu a prax na Slovensku. Ťažiskové problémy predloženej štúdie možno súhrnne ohraničiť predovšetkým týmito tematickými okruhmi:

a) *Inovácia ako kľúčová hnacia sila súčasného sveta*

Na pozadí včasných inovačných investícií sa reálne formujú podstatné prvky súčasného modelu podnikania, ako napríklad:

- nové pracovné príležitosti,
- nová produkcia,
- kreatívne myslenie,
- poznatkami vybavení pracovníci.

b) *Modelovanie riadenej tvorivosti*

V súčasnom období hľadania metód zrýchľovania kreativity, invencie a inovácie sa využívajú najmä tieto modelové prístupy:

- kybernetická *čierna skrinka* ako metóda identifikácie tvorivosti,
- proces tvorby nových ideí v spolupráci vedomia, nadvedomia a podvedomia,
- model podivuhodného (tvorivého) atraktora,
- tvorivosť ako univerzálny fenomén sveta (hľadanie zákona univerzálnej tvorivosti – štvrtého zákona termodynamiky),
- riadená tvorivosť (úsilie o manažment tvorivosti),
- synergia étosu a tvorivosti,
- difúzia inovácie.

c) *Inštitucionalizácia socioekonomickej rovnosti na báze rozvoja národných ekonomik nordických krajín*

Podstatou problematiky je možnosť kombinácie sociálnej rovnosti a dobrých ekonomických výsledkov v záujme dosahovania trvalo udržateľného rozvoja národných ekonomik nordických krajín. Kľúčovou charakteristikou týchto ekonomik je inštitucionalizovaná socioekonomická rovnosť a práve táto kultúrna črta a hodnota severských krajín (Dánsko, Nórsko, Švédsko, Fínsko) umožnili národným ekonomikám rozvinúť osobitnú cestu industriálneho rozvoja a uplatniť sa v globálnej ekonomickej konkurencii.

d) *Kríza etiky a morálky spoločnosti, morálneho hazardu a celkového spotrebného charakteru spoločnosti*

Súčasná kríza sa koncentruje predovšetkým do týchto problémov:

- kríza etiky a morálky spoločnosti,
- kríza morálneho hazardu (nekontrolovaný nárast finančných operácií bez reálneho ekonomického základu, vytváranie čoraz virtuálnejších finančných produktov, vytváranie finančných derivátov bez reálneho ekonomického obsahu),
- kríza celkového spotrebného charakteru spoločnosti.

e) *Dominujúce megatrendy na začiatku 21. storočia, kľúčové globálne problémy*

Popri dominujúcich megatrendoch *globalizácie* a *ekologickej degradácie* sú všeobecne známe aj ďalšie megatrendy, ako napríklad zásadné zmeny techniky a technológií (najmä informačných technológií), zmeny organizácie práce, demografické zmeny, ale aj zmeny v postavení vlád jednotlivých štátov, čo vedie k objasňovaniu dvoch prúdov delgovania právomocí štátu a aj k otázkam takého typu: *kto vlastne riadi svet?* Objasňujú sa aj dôsledky megatrendov, kľúčové globálne problémy, megatrendy 2010 a syntéza megatrendov prvých dekád 21. storočia (tiráda 2035).

f) *Podstata prosperity severských krajín (severský model), dánsky model zamestnanosti (flexicurity)*

Jedinečnosť severských krajín v rámci Európy a ich potenciál z pohľadu Slovenska sa prezentujú na podklade analýzy severského modelu a procesov v severskej ekonomike (podstata špecifického vývoja v severských krajinách), ochrany domácich

záujmov a inovačných aktivít, histórie družstevného hnutia (príklady z Dánska a územia Slovenska), úloh malých a stredne veľkých podnikov a komparatívnej štúdie vývoja Slovenska a severských krajín. Pochybnosti niektorých liberálne orientovaných ekonómov o realizovateľnosti samotného východiskového faktu Lisabonskej stratégie („dosiahnuť najvyššiu globálnu konkurencieschopnosť spojenú s trvalo udržateľnou a zároveň najdynamickejšou poznatkovo orientovanou ekonomikou“) sa konfrontujú s dánskym modelom zamestnanosti, nazývaným flexicurity. Ukazuje sa, že tento model je príkladom toho, „ako sa dá zároveň dosiahnuť hospodársky rast, udržateľný štátny rozpočet, vysoká zamestnanosť a tzv. prosociálny štát“. Analyzujú sa možnosti realizácie politiky flexicurity aj v iných krajinách Európskej únie.

g) *Transformácia globálnej ekonomiky z bipolárneho na multipolárny typ a význam krajín V4 (Emerging markets)*

V transformácii globálnej ekonomiky z bipolárneho usporiadania na multipolárny typ veľký význam nadobúdajú krajiny V4, ktoré sa zaraďujú medzi krajiny rozvíjajúcich sa trhov (Emerging markets). Rast výkonnosti týchto ekonomik zastavila súčasná kríza, a preto sa analyzujú vývoj dopytu po peniazoch v týchto krajinách, reakcie centrálnych bánk v snahe zachytiť citlivosť reálnej ekonomiky na zmeny v menovej politike.

h) *Modely organizácie politického, ekonomického a sociálneho systému a správanie sa sociálno-ekonomického systému*

Zdôrazňuje sa požiadavka na zmenu doterajšej vývojovej trajektórie premenou na nový, funkčne adekvátnejší model sveta, prepojeného s novým modelom riadenia. V tomto smerovaní sa upriamuje pozornosť na jednotlivé scenáre *Projektu milénia*. Konštatuje sa, že svet stojí pred novou realitou, z ktorej vyplýva, že okrem troch základných modelov organizácie politického, ekonomického a sociálneho systému (agória, ekodémia, arkádia) treba počítať s ďalšími dvoma typmi modelov správanie sa sociálno-ekonomického systému (Anabasis, Res Publica).

Recenzovaná vedecká publikácia je významným a v súčasnosti potrebným výstupom NCEGŠ, ktoré vzniklo ako pohotovú reakciu na požiadavky Európskej únie dňa 1. 1. 2009 pri Ekonomickej univerzite v Bratislave. Centrum sa zriadilo na

základe Programového vyhlásenia vlády SR rozhodnutím ministra školstva z decembra 2008. Jeho aktivity sa orientujú na výskum, budovanie siete kontaktov a v neposlednom rade ich dôležitou zložkou je postupné vytváranie poznatkového zázemia

na výskum a riešenie rozhodujúcich problémov aj v období po prekonaní súčasnej krízy.

Michal Grell

**VOKOROKOSOVÁ, R.: *Minimálna mzda a konkurencieschopnosť*.
Košice: Elfa, 2008, 96 s. ISBN 978-80-8086-093-6**

V roku 2008 vydalo vydavateľstvo Elfa v Košiciach monografiu *Minimálna mzda a konkurencieschopnosť*. Jej autorkou je doc. Ing. Mgr. Renáta Vokorokosová, PhD. (Ekonomická fakulta, Technická univerzita v Košiciach).

Monografia je záverečným výstupom autorky k projektom Visegrad Strategic Program No. 30810004-IVF „Strengthening the educational and scientific collaboration among Faculties of Economics within V4 and countries of South Eastern Europe“ a VEGA 1/3815/06 „Analýza a hodnotenie výkonnosti bankových inštitúcií – nástroj zvyšovania konkurencieschopnosti v inovačnom podnikateľskom prostredí“, ktorých cieľom bolo analyzovať konkurencieschopnosť národných ekonomík, ale aj konkurencieschopnosť vybraných sektorov a malých a stredných podnikov v krajinách Visegrádskej štvorky. Autorka rozdelila monografiu do troch samostatných kapitol, v rámci ktorých postupne rozoberá vzájomnú prepojenosť inštitútu minimálnej mzdy v nadväznosti na konkurencieschopnosť národnej ekonomiky.

V prvej kapitole, ktorá má názov *Teória konkurencieschopnosti*, sa autorka venuje teoretickému vymedzeniu problematiky konkurencieschopnosti. Tomuto cieľu má poslúžiť aj prehľad vnímania konkurencieschopnosti vo vybraných starších i súčasných prácach známych autorov. Popri prehľadnej genéze tradičného chápania konkurencieschopnosti ako komparatívnej a konkurenčnej výhody až po jej význam v rámci medzinárodného obchodu, obchodnej politiky, priemyselnej politiky a procesu inovácií autorka zdôrazňuje osobitný rozmer konkurencieschopnosti v podmienkach novej ekonomiky vo forme E-konkurencieschopnosti (s. 15 – 20). Pritom upozorňuje, že hospodársky rast a štruktúrne zmeny v ekonomike v súčasnosti nezávisia primárne od surovín, strojov a metód a ich využívania, ale od schopností ľudí pracovať s informáciami.

Druhá kapitola – *Trh práce*, prináša čitateľovi charakteristiku trhu práce v podmienkach dokonalnej a nedokonalnej konkurencie a komplexný náčrt problematiky trhu práce z pohľadu ekonomickej teórie. Špecifickým prístupom autorky je zohľadnenie štátnych zásahov do trhu práce prostredníctvom stanovenia minimálnej mzdy, ako aj doplnenie tejto časti o najnovšie informácie o trhu práce vo vzťahu k platnej právnej úprave v podmienkach Slovenskej republiky. Upozorňuje, že v ekonomickej teórii, ani v odborných kruhoch nie sú na inštitút minimálnej mzdy a jej efektov na zamestnanosť jednotné názory (s. 46). Kým v teoretickej rovine sa minimálna mzda chápe ako nástroj na znižovanie mzdových rozdielov medzi pracovníkmi, v praxi plní minimálna mzda dve základné funkcie, a to ekonomickú a sociálnu. Okrem toho plní minimálna mzda aj niektoré ďalšie, odvodené funkcie, napríklad ako určitý nástroj pri znižovaní rodovej nerovnosti v odmeňovaní i ako prostriedok na obmedzovanie nelegálnej práce (s. 47). Pozitívne vnímania úloh minimálnej mzdy na trhu autorka konfrontuje s názorom monetaristov, podľa ktorých vedie uzákonenie minimálnej mzdy a jej následné trvalé zvyšovanie k rastu nezamestnanosti. V závere kapitoly autorka ponúka stručnú genézu minimálnej mzdy v našich podmienkach od obdobia prvej Československej republiky (s. 53 – 57).

V poslednej, tretej kapitole, ktorá má názov *Kvantifikácia a diagnostika vzťahov medzi zmenami minimálnej mzdy a zamestnanosťou v podmienkach Slovenskej republiky*, prezentuje Renáta Vokorokosová modely, ktoré poukazujú na vzťah medzi zmenami premennej „minimálna mzda“ a premennej „zamestnanosť“ v podmienkach slovenského trhu práce a prinášajú výsledky z kvantifikácie a diagnostikovania. Základnú vzorku, ktorú autorka podrobila testovaniu, predstavovali zamestnaní vo veku 15 až 24 rokov, pričom táto skupina sa ďalej členila podľa rodu a vzdelania. Východiskom